

**METAFORA RĂZBOIULUI ÎN TERMINOLOGIA FINANCIAR-BANCARĂ
DIN MEDIUL ONLINE**

THE METAPHOR OF WAR IN ONLINE BANKING TERMINOLOGY

DOI: [10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.30](https://doi.org/10.56177/AUA.PHILOLOGICA.2.26.2025.art.30)**Drd. MIHAELA TĂLPAȘ (IUȘAN)****Școala Doctorală de Studii Lingvistice și Literare,
Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca**

Abstract: *Metaphors are ontologically linked to peoples's everyday life. They permeate the various aspects of an individual's reality, both at a personal and professional level, making abstract concepts easier to grasp. In recent years, this reality has been impacted by the tangible presence of war and economic instability. In this context, the purpose of our research is to focus on the intersection of war and economy in a linguistic framework. We will therefore analyse a particular kind of metaphor, namely the metaphor of war in Romanian banking terminology. To this effect, we have carried out a qualitative research based on online corpus analysis. The corpus consists of a collection of articles from three online publications, covering a five-year timeframe. With the help of a corpus analysis toolkit and based on George Lakoff and Mark Johnson's Metaphors We Live By, we have extracted language instances in which the metaphor of war is used to explain financial banking concepts or situations. The findings of our case study indicate that economic vocabulary in general and the banking sector in particular offer a fertile environment for images of war and conflict. Thus, in the corpus, we find examples of the dollar becoming a weapon of war or of the European Central Bank pulling out a new weapon of war from its arsenal and fighting to the last bullet. The Hungarian Bank also has an arsenal made up of various economic stability instruments, while successful banks are credited for preparing their digital artillery. There are also examples of attacks, assaults and sieges: the banking industry is under assault by giant banks from China, which are granted licenses for online banking; negative interests are under siege; new attack lines are opened in the war against central banks; Hungarians fear a strong financial attack; and Romania is not exempt from a global inflation attack. In conclusion, our research contributes to a deeper understanding of how we use metaphors to make our message come across. In particular, it is a case of interdisciplinarity, showing how online banking vocabulary resorts to the metaphor of war and conflict to convey specialised meaning.*

Keywords: *the metaphor of war; Romanian banking terminology; interdisciplinarity; case study; online corpus analysis; qualitative research*

1. Introducere

Războiul și economia sunt două domenii care marchează vizibil discursul cotidian la momentul actual, atât în spațiul public, cât și în cel restrâns, personal. Relevanța lor rezultă din implicațiile pe care fiecare în parte le are asupra vieții individului și a societății în care trăiește, dar se remarcă și prin modul în care cele două se influențează reciproc.

Astfel, războiul declanșat în anul 2022 de Rusia în Ucraina, nu departe de granița României, precum și conflictele din Orientul Mijlociu (dintre Israel și Hamas în Fâșia Gaza și, mai nou, dintre Israel și Iran) sau din Asia (tensiunile dintre China, Taiwan, Hong Kong și Japonia, fără a uita nici de Coreea de Nord) se reflectă asupra evoluției economice la nivel global. În egală măsură, situația economică instabilă, la care a contribuit și pandemia de coronavirus declanșată în anul 2019, pune o presiune mai mare pe relațiile geostrategice. „Războiul comercial” despre care se vorbește în contextul taxelor pe importuri la care a recurs președintele american Donald Trump după realegerea sa din 2024 contribuie și el la retorica conflictuală.

Pe acest fond, scopul prezentului studiu este de a analiza intersecția dintre război și economie în context lingvistic, prin intermediul metaforei războiului, prezente în domeniul financiar-bancar din mediul online. Mai precis, vom ilustra instanțe ale utilizării metaforei războiului, pe care le vom grupa în categorii, și vom observa potențialele efecte ale acestora. Acest studiu contribuie, astfel, la o mai bună înțelegere a formelor pe care le ia metafora conceptuală a războiului în contextul comunicării din domeniul financiar-bancar online și a efectelor pe care le are utilizarea metaforei războiului.

În acest sens, am studiat un corpus format din articole publicate online în *Ziarul Financiar*, *Piața Financiară* și *Curierul Național*, în secțiunea aferentă sistemului bancar, în perioada 2018-2022. A rezultat un corpus de aproximativ 2.800.000 de tokenuri, pe care l-am analizat cu ajutorul programului AntConc.

2. Cadru teoretic și conceptual

a. Teoria metaforei conceptuale

Cercetarea de față face parte dintr-o abordare mai largă, pe care am întreprins-o în contextul studiilor doctorale, având ca temă terminologia financiar-bancară din limba română contemporană, în mediul online. Dincolo de aspectele terminologice, o caracteristică pe care am remarcat-o în corpus este abundența limbajului metaforic, motiv pentru care am hotărât să alocăm o parte din analiză și acestui subiect.

Cadrul teoretic pentru această lucrare îl constituie teoria metaforei conceptuale, consacrate de George Lakoff și Mark Johnson prin lucrarea *Metaphors We Live By*, publicate în 1980 și reactualizate în 2003. Potrivit autorilor, metafora nu este doar un artificiu literar, ci este prezentă în viața de zi cu zi, atât la nivelul limbajului, cât și al gândirii și al acțiunii, ceea ce justifică, în fapt, existența unui adevărat sistem metaforic conceptual.¹

Ei consideră, de asemenea, că aplicăm acest sistem conceptual mai mult sau mai puțin automat, fără a fi conștienți de el, adică, fără a simți că utilizăm un limbaj metaforic. Pur și simplu gândim, vorbim și acționăm în mod firesc pe baza sistemului nostru conceptual, iar limbajul, ca parte palpabilă a acestui sistem, reprezintă un instrument important, care ne ajută să îl înțelegem².

¹ George Lakoff, Mark Johnson, *METAPHORS We Live By*, Chicago, The University of Chicago Press, 2003, p. 14.

² *Ibidem*.

În lucrarea lor, Lakoff și Johnson împart metaforele, în sensul metaforei conceptuale amintite mai sus, în trei categorii, reluate și analizate îndelung în cercetările ulterioare privind metafora cognitivă. Se disting astfel, *metaforele orientacionale*, *metaforele ontologice* și *metaforele structurale*.

Metaforele orientacionale structurează un întreg sistem conceptual în funcție de altul. Ele sunt bazate pe experiența noastră fizică și culturală și sunt legate de orientarea în spațiu: înăuntru-afară, sus-jos, în față-în spate, în adâncime-la suprafață, în centru-la margine și așa mai departe. Aceste orientări sunt asociate cu conotații pozitive, respectiv negative. Astfel, fericirea este sus, iar tristețea jos, starea de conștientă este sus, iar cea de inconștientă jos, sănătatea și viața sunt sus, iar boala și moartea sunt jos³.

Metaforele ontologice sunt un instrument prin care înțelegem conceptele ca entități sau substanțe, ceea ce ne permite să ne referim la conceptele respective, să le cuantificăm, să identificăm anumite aspecte caracteristice, să identificăm cauze, să ne stabilim obiective și să motivăm acțiunile pe care le întreprindem. La fel ca în cazul metaforelor orientacionale, nici cele ontologice nu sunt percepute de utilizatori ca fiind metaforice, ci fac parte din uzul de zi cu zi⁴.

Sub umbrela metaforelor ontologice, Lakoff și Johnson includ *metaforele container* sau *recipient*. Fiecare om în sine este un container, delimitat de margini, având o orientare înăuntru-afară. Câmpul nostru vizual este și el un container, care permite aceeași orientare înăuntru-afară. Totodată, evenimentele și acțiunile sunt conceptualizate ca obiecte, activitățile ca substanțe, iar stările ca recipiente sau containere⁵.

O extensie a metaforelor ontologice, prin care înțelegem conceptele neînsuflețite din lumea înconjurătoare în termeni umani, este *personificarea*. De exemplu, inflația este prezentată prin metafora adversarului, fapt care justifică acțiuni economice și politice din partea guvernului, inclusiv declararea războiului împotriva inflației și apelul la sacrificii din partea populației⁶.

Metaforele structurale sunt o categorie complexă de metafore, prin care un concept este structurat metaforic în funcție de altul. Această structurare este însă parțială, nu totală, fiindcă cele două concepte nu coincid, ci se face o selecție a aspectelor pe baza cărora se creează paralela dintre concepte, pornind mereu de la experiența personală. Astfel de metafore structurale consacrate sunt următoarele: timpul înseamnă bani, o argumentare este un război sau iubirea înseamnă nebulie⁷.

Asupra acestei ultime categorii, a metaforelor structurale, ne vom opri în cadrul lucrării de față, și anume asupra metaforei *sistemul financiar-bancar este un câmp de luptă*, pe care am încadrat-o, hiperonimic, în metafora *economia este un câmp de luptă*.

b. Extinderi ale teoriei metaforei conceptuale

³ *Ibidem*, p. 23-26.

⁴ *Ibidem*, p. 33-35.

⁵ *Ibidem*, p. 36-38.

⁶ *Ibidem*, p. 40-41.

⁷ *Ibidem*, p. 14-15, 17, 20-23, 57.

Potrivit lui Lakoff și Johnson, metaforele ne ajută să înțelegem mai bine lumea în care trăim, prin raportarea conceptelor imateriale și abstracte la cele materiale și cunoscute. Iar metaforele structurale ne permit să ne raportăm la un concept extrem de bine structurat și delimitat pentru a structura și explica un altul⁸.

Teoria autorilor a fost o ușă deschisă pentru noi cercetări în domeniul metaforei cognitive. Același George Lakoff, în *Women, Fire, and Dangerous Things*, consolidează teoria metaforei conceptuale, oprindu-se asupra mecanismelor cognitive ale categorizării și prezentând câteva studii de caz⁹. Mark Johnson, în *The Body in the Mind*, folosește conceptul de imagini-scheme pentru a demonstra cum experiența fizică, corporală, dă naștere gândirii abstracte. Totodată, reafirmă rolul imaginației în raport cu crearea sensului, cu mecanismele înțelegerii și cu procesul gândirii¹⁰.

Mai departe, în *More than Cool Reason*, Lakoff și Turner aplică teoria metaforei conceptuale la analiza literară și arată că metaforele creative se încadrează și ele în sistemele metaforice conceptuale, extinzând, în fapt, metafore convenționale, cărora le alocă sensuri noi, îmbogățite¹¹. În *Foundations of Meaning*, Joseph Grady elaborează teoria metaforei primare, făcând diferența dintre metaforele primare, bazate pe experiență, și metaforele complexe, rezultate în urma combinării acestora¹².

Zoltán Kövecses se apleacă asupra relației dintre universalitate și specificitate culturală în teoria metaforei conceptuale. Astfel, deși există experiențe fizice pe baza cărora s-au dezvoltat metafore conceptuale universale, factorii culturali joacă un rol important în elaborarea metaforelor¹³. De asemenea, Kövecses demonstrează că emoțiile umane sunt în mare măsură rezultatul experiențelor corporale, în diferite contexte culturale¹⁴.

În lucrările sale, Raymond Gibbs aduce argumente pentru teoria metaforei conceptuale, explorând modul în care experiențele corporale subiective influențează gândirea și limbajul¹⁵ și arătând că gândirea umană este conturată de o serie întreagă de procese poetice și imaginative¹⁶.

Acestea sunt doar câteva dintre direcțiile în care au continuat studiile bazate pe teoria metaforei conceptuale. Au existat, desigur, și detractori ai acestei teorii, care

⁸ *Ibidem*, p. 67-68, 71.

⁹ George Lakoff, *Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind*, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1987.

¹⁰ Mark Johnson, *The Body in the Mind. The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason*, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1987.

¹¹ George Lakoff, Mark Turner, *More than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor*, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1989.

¹² Joseph Edward Grady, *Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes*, Berkeley, University of California, 1997.

¹³ Zoltán Kövecses, *Metaphor in Culture. Universality and Variation*, Cambridge, Cambridge University Press, Cambridge University Press, 2005.

¹⁴ Zoltán Kövecses, *Metaphor and Emotion. Language, Culture, and Body In Human Feeling*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

¹⁵ Raymond W. Gibbs, Jr., *Embodiment and Cognitive Science*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005.

¹⁶ Raymond W. Gibbs, Jr., *The poetics of mind: Figurative thought, language, and understanding*, Cambridge, Cambridge University Press, 1994.

au criticat, printre altele, metodologia utilizată pentru studierea metaforei, direcția analizei de sus în jos, precum și relația metaforei cu experiența corporală și cu contextul cultural¹⁷. Cu toate acestea, teoria metaforei conceptuale, care a definit în parte lingvistica cognitivă, așa cum este ea astăzi, rămâne valabilă, motiv pentru care este reluată în cercetări de nișă din diferite domenii.

c. Metafora războiului în discursul public

Progresele cercetării asupra metaforei conceptuale au presupus aplicarea cadrului teoretic în diferite contexte discursive și în diferite domenii. Un exemplu grăitor este cel al metaforei războiului, foarte des întâlnite în discursul politic și social. S-au purtat și se poartă, astfel, o serie întreagă de războaie, împotriva infracționalității, a drogurilor, a sărăciei, a dezinformării, dar și a cancerului sau a obezității.

Flusberg, Matlock și Thibodeau consideră că metaforele războiului sunt omniprezente în discursul contemporan, deoarece, pe deoparte, apelează la cunoștințe schematice împărtășite la scară largă, care structurează eficient și facilitează gândirea și comunicarea, iar, pe de altă parte, exprimă, într-o notă emoțională negativă, o urgență, ceea ce atrage cu ușurință atenția și motivează luarea de măsuri. Potrivit autorilor, atât sensul metaforelor războiului, cât și consecințele utilizării lor sunt strâns legate de contextul în care sunt folosite, putând avea rezultate pozitive sau negative¹⁸.

Un subiect actual unde discursul abundă în metafore ale războiului este pandemia de coronavirus, care a debutat în 2019. Numeroase studii¹⁹ s-au aplecat asupra acestui fenomen, printre altele, pentru a explora modul în care metafora războiului a contribuit la discursul despre boala COVID-19 și la percepția și reacția publicului^{20,21,22,23} și pentru a analiza folosirea de către politicieni a metaforei războiului în scopuri diferite, asociate cu comunicarea în situații de criză și cu gestionarea pandemiei de COVID-19.

Domeniul sporturilor este de asemenea unul bogat în exemple de metafore ale războiului, fapt relevat și de interesul pe care acest subiect îl prezintă pentru cercetători. S-a studiat, de pildă, metafora *sportul înseamnă război* în jocurile de

¹⁷ Zoltán Kövecses, *Conceptual metaphor theory. Some criticisms and alterantive proposals*, în *Annual Review of Cognitive Linguistics* 6 (2008), 168–184, DOI: 10.1075/arcl.6.08kov.

¹⁸ Stephen J. Flusberg, Teenie Matlock, Paul H. Thibodeau, *War metaphors in public discourse*, în *Metaphor and Symbol*, 2018, vol. 33, nr. 1, 1-18, DOI: 10.1080/10926488.2018.1407992.

¹⁹ Connor M. Chapman, DeMond Shondell Miller, *From metaphor to militarized response: the social implications of "we are at war with COVID-19" - crisis, disasters, and pandemics yet to come*, în *International Journal of Sociology and Social Policy*, vol. 40, nr. 9-10, p. 1107-1124, DOI: 10.1108/IJSSP-05-2020-0163.

²⁰ Mireya Cisneros-Estupinan, Clarena Munoz-Dagua, *Metaphors of War in Journalistic Media Texts about the Pandemic*, în *Cuadernos de Linguística Hispanica*, 2021, vol. 38, DOI: 10.19053/0121053X.n38.2021.13117.

²¹ Margherita Benzi, Marco Novaresen, *Metaphors we Lie by: our 'War' against COVID-19*, în *History and Philosophy of the Life Sciences*, 2022, vol. 44, nr. 2, DOI: 10.1007/s40656-022-00501-2.

²² Ping Tang, Yi Sun, *From a war of defense to conventional wars Military metaphors for COVID-19 containment in Chinese documentaries*, în *Review of Cognitive Linguistics*, 2023, DOI: 10.1075/rcl.00141.

²³ Anaïs Auge, *Ideological and explanatory uses of the COVID-19 as a war metaphor in science*, în *Review of Cognitive Linguistics*, 2022, vol. 20., nr. 2, p. 412-437, DOI: 10.1075/rcl.00117.ang.

fotbal²⁴, baschet²⁵ și tenis, dar și în contextul ciclismului, cu focalizare pe Turul Franței²⁶.

Și în domeniul larg al economiei, cercetătorii s-au oprit asupra metaforei războiului, mai ales în spectrul războaielor comerciale^{27,28}, dar și în cel antreprenorial^{29,30,31,32}. Considerăm, însă, că domeniul financiar-bancar, ca subdomeniu economic, nu a fost încă pe deplin valorificat în ceea ce privește studierea metaforei conceptuale a războiului. De aceea, în lucrarea de față, am ales să ne oprim asupra acestui subiect.

3. Metodologie

Cercetarea de față este una calitativă, bazată pe analiza de corpus. În acest sens, am selectat articole referitoare la domeniul financiar-bancar din următoarele trei publicații online: *Ziarul Financiar*, *Piața Financiară* și *Curierul Național*. Perioada de timp acoperită este de cinci ani, în intervalul: 2018-2022. A rezultat un corpus de aproximativ 2.800.000 de tokenuri, pe care l-am analizat cu ajutorul programului AntConc.

Pornind de la lucrarea *Metaphors We Live By*, a lui Lakoff și Johnson, am identificat metafora *sistemul financiar-bancar este un câmp de luptă*, pe care am încadrat-o, potrivit clasificării făcute de cei doi autori, în categoria metaforelor structurale. Mai departe, ne-am propus să identificăm materializări ale utilizării respectivei metafore în corpus și să înțelegem rațiunea pentru care domeniul financiar-bancar și cel al războiului sunt asociate în această metaforă, precum și posibilele efecte ale utilizării ei.

²⁴ Thi Bich Hanh Nguyen, Lan Huong Le Vien, Hien Pham, *Conceptual metaphor <sc>sport as war</sc> in Vietnamese football news*, în *Cognitive Linguistic Studies*, 2022, vol. 9, nr. 2, p. 266-296, DOI:10.1075/cogls.20010.han.

²⁵ Jurga Cibulskienė, *The Conflictual Nature of Metaphors in Live Basketball Commentaries: A Corpus Driven Approach*, în *Žmogus ir žodis / Man and the World/ Svetimosios kalbos / Foreign Languages*, 2014, vol. 16, nr. 3, p. 36-40, DOI: <http://dx.doi.org/10.15823/zz.2014.012>.

²⁶ Andrew S. Ross, Damian J. Rivers, *"Froome with His SKY Bodyguards, Layers of Armour": The 'Sport is War' Conceptual Metaphor in Grand Tour Cycling Commentary*, în *Communication & Sport*, 2019, vol. 8, nr. 2, p. 176-197, DOI:10.1177/2167479517752431.

²⁷ Dongman Cai, Alice Deignan, *Metaphors and evaluation in popular economic discourse on trade wars*, în *Current Approaches to Metaphor Analysis in Discourse*, 2019, vol. 39, p. 57-78, DOI: 10.1515/9783110629460-004.

²⁸ Xi Wang, Zhimin Wang, *Analysis of the Characteristics of Metaphors in News Reviews on the China-US Trade War*, în *Chinese Lexical Semantics*, 2021, vol. 12278, p. 253-267, DOI: 10.1007/978-3-030-81197-6_22.

²⁹ Ekrema Shehab, Rema Nazzal, *A cognitive analysis of war metaphors in English business texts and their Arabic translations*, în *Asia Pacific Translation and Intercultural Studies*, 2022, vol. 9, nr. 1, p. 73-89, DOI: 10.1080/23306343.2022.2054213.

³⁰ Maria-Crina Herteg, *A corpus-based approach to the conceptualisation of the economy in business english press*, în *Journal of Linguistic and Intercultural Education*, 2019, vol. 12, nr. 3, p. 73-97, DOI: 10.29302/jolie.2019.12.3.5.

³¹ Teodora Popescu, *Metaphorical conceptualisations of ECONOMY in Romanian and British business press*, în *Journal of Linguistic and Intercultural Education – JoLIE*, 2017, vol. 10, nr. 2, p. 93-110, DOI: <https://doi.org/10.29302/jolie.2017.10.2.8>.

³² Sergio Greco, *Metaphorical headlines in business, finance and economic magazines*, în *Linguistica e Filologia*, 2009, vol. 28, p. 193-211, https://doi.org/10.6092/LEF_28_P193.

4. Rezultate

Metafora războiului își dovedește utilitatea în contextul financiar-bancar prin faptul că prototipul războiului, răspândit și cunoscut la scară largă, umple un gol în cunoștințele privind domeniul financiar-bancar. Totodată, cele două domenii împărtășesc relații structurale asemănătoare și declanșează reacții emoționale similare³³.

Astfel, la fel ca în război, și în domeniul financiar-bancar există un conflict, un câmp de luptă, cu elemente componente, părți implicate, inclusiv dușmani, tehnică militară, strategii de luptă și acțiuni militare, tipuri de conflicte, semnale de avertizare și, în general, o atitudine ostilă. În cele ce urmează, o să ilustrăm cu exemple din corpus patru dintre aceste categorii caracteristice, și anume: tipurile de conflicte, strategiile de luptă, părțile implicate și tehnica militară.

a. Tipuri de conflicte

bătălie

„Companiile de servicii financiare Mastercard și Visa au convenit să reducă comisioanele pentru turiștii care utilizează cardurile lor în UE, după o **bătălie** de lungă durată cu Comisia Europeană...”

„Evoluția piețelor valutare este incertă având în vedere contextul internațional care rămâne volatil marcat de „război comercial”, o **bătălie** între politicile monetare, care este de fapt un război valutar între marile puteri și mișcările de capitaluri”...

război

„Cât de serios este riscul de declanșare a unui **război** valutar mondial? Mai degrabă, atenție la un **război** comercial.”

„Ca într-un film de groază: lira turcească se prăbușește la cote nebunești după ce Erdogan promite victorie în „**războiul** de independență economică”.”

„Iată așadar niște cursuri influențate de economii ce se pregătesc de **război**...”

„După o pauză de la începutul anului 2018, **războiul** valutar rece dus între cele mai mari blocuri comerciale ale lumii timp de peste cinci ani a re izbucnit.”

conflict

„În Europa de Est, accelerarea creșterii prețurilor naște **conflicte** între băncile centrale care au lansat majorări de dobânzi pentru a combate inflația și guvernele populiste care încearcă să apere o redresare economică solidă.”

„Shuli Ren, analist Bloomberg, crede că din această cauză de pe frontul japonez va veni o surpriză - un **conflict** valutar major.”

„Din 2014, SSM și SRB au pornit într-o misiune curajoasă și intruzivă de a revizui toate băncile de importanță sistemică din zona euro și de „actualiza” standardele de supraveghere, ceea ce a dus la **conflicte** destul de dese cu creditorii, auditorii, autoritățile naționale de supraveghere și guvernele.”

luptă

„În zona euro, BCE a promis și ea o **luptă** contra inflației, dar nu va sacrifica economia prin majorări de dobânzi.”

³³ Stephen J. Flusberg, Teenie Matlock, Paul H. Thibodeau, *War metaphors in public discourse*, în *Metaphor and Symbol*, 2018, vol. 33, nr. 1, 1-18, DOI: 10.1080/10926488.2018.1407992, p. 4.

„Cursa înspre averile acelor oameni se intensifică în contextul în care băncile **se luptă** cu fintech-uri, manageri de portofolii și brokeri online.”

„Cinci bănci **se luptă** pentru implementarea schemei de ajutor de stat pentru HoReCa în valoare de 500 mil. euro.”

cruciadă

„Dacă anul trecut volumul finanțărilor sustenabile a ajuns la nivel global la 4.000 mld. dolari, o sumă absolut spectaculoasă, și 11% din total finanțări au asemenea caracteristici, la nivelul Europei cifra este undeva la 20%, ceea ce arată încă o dată că Europa conduce această **cruciadă** verde.”

revoltă

„Olivier Bșanchard, economist, **se revoltă** contra datoriilor.”

„Guvernul trebuie să evite ca acest tsunami de panică și economic să nu se transforme peste câteva luni într-o **revoltă**.”

revoluție

„mi-am propus să deschid o dezbatere pe tema provocărilor **revoluției** banking-ului 2.0, care este în plină expansiune...”

„Trecerea de la transferurile realizate «a doua zi» la transferurile în «zece secunde» este o adevărată **revoluție**, comparabilă cu trecerea de la corespondența poștală la email.”

„Odată puse la punct detaliile tehnice și cerințele de business, specialiștii noștri împreună cu cei ai băncii și-au unit eforturile pentru a perfecționa această soluție într-un timp record, animați de amploarea și viteza pe care o capătă **revoluționarea** industriei financiar-bancare”

b. Strategii de luptă

asalt

„Când băncile centrale ale Ungariei și Cehiei executau primele **asalturi** asupra inflației, banca națională poloneză asigura că nu este îngrijorată și că preferă să aștepte...”

„BCE se aruncă cu disperare asupra inflației, sub **asaltul** băncilor, care cer dobânzi mai mari...”

„Industria bancară este atacată din toate direcțiile: Giganții din China **iau cu asalt** piața și obțin licențe de banking online.”

asediu

„Apusul erei Draghi lasă Banca Centrală Europeană, gardianul euro, **sub asediul** incertitudinilor și al schimbărilor.”

„În presa din Germania, BCE este **sub asediu**, iar unele atacuri sunt îndreptate împotriva lui Lagarde și au o tentă personală...”

„Dobânzile negative sunt **sub asediu** în condițiile în care traderii de obligațiuni văd majorări de dobânzi peste tot.”

atac

„Reducerea mai agresivă a ratelor de dobândă ar antrena aproape imediat un **atac** asupra cursului valutar, ce nu ar mai putea fi stăvilit.”

„După o scădere rapidă a numărului de **atacuri** cu troieni bancare în 2021, infractorii cibernetici au revenit la acest tip de amenințare, mult mai pregătiți.”

„Europa **atacă** supremația dolarului: Lumea este prea dependentă de moneda americană”

contraatac

„Ne așteptăm ca Beijingul să accelereze curând procesele de relaxare monetară și stimulare fiscală pentru **a contraataca** tendința mai accentuată de scădere”

„Pandemia **contraatacă** la nivel mondial, iar cea mai puternică bancă centrală a lumii, Rezerva Federală americană, a ridicat ștacheta pentru toate băncile centrale ale lumii...”

atentat

„Dar seria recentă de “**atentate**” la independența băncilor centrale nu a fost deschisă de Erdogan, a cărui țară se îndreaptă cu viteză către criză sub conducerea sa, ci primul “cartuș” l-a tras președinta Argentinei.”

„Când politicienii **atentează** la independența băncilor centrale”

a combate

„În Europa de Est, accelerarea creșterii prețurilor naște conflicte între băncile centrale care au lansat majorări de dobânzi pentru **a combate** inflația și guvernele populiste...”

„BNR a decis miercuri majorarea dobânzii de politică monetară cu 0,5 puncte, la 2,5%, pentru **a combate** inflația galopantă...”

„În cadrul unui efort de **a combate** fraudele fiscale, Revolut, noul jucător din sistemul bancar, a lansat carduri virtuale de unică folosință...”

c. Părți implicate

rival

„Banca italiană UniCredit țese planuri de fuziune cu **rivala** franceză Société Générale într-o mișcare îndrăzneată...”

„Băncile europene „se târăsc” de la criza financiară, luptându-se cu dobânzile ultramici și pierzând teren în fața **rivalelor** americane la nivel mondial.”

„Sistemul financiar global a fost fracturat de către sistemele de plată alternative ale **rivalilor**, dar și de creșterea popularității monedelor digitale.”

dușman

„Inflația este cel mai mare **dușman** al unei economii deschise.”

„CSALB a reușit să demonteze mitul că debitorii și creditorii sunt „**dușmani** naturali”.”

inamic

„Trecem printr-o perioadă cu inflație ridicată și presiuni asupra cursului de schimb, **inamicii** economiilor noastre.”

„GDPR-ul (legislația europeană privind protecția datelor cu caracter personal - n. red.) nu este un **inamic** al sectorului bancar.”

rebel

„Ultimul **rebel** al Europei de Est, banca națională a Poloniei, a majorat pe neașteptate dobânda de politică monetară...”

„«**Rebelii**» sunt economiile excedentare...”

batalion

„Recomandă politica pașilor mărunți celor ce vor să urce pe scara ierarhică a bankingului, fără să ardă etape: „ca să ajungi conducător de oști trebuie să începi cu plutonul, nu cu **batalionul**”!”

pluton

„din **plutonul** băncilor austriece fac parte BCR, a doua cea mai mare bancă locală, și Raiffeisen, plasată pe locul patru în topul după active”

„**Plutonul** băncilor considerate medii din punctul de vedere al activelor cuprinde nouă jucători, primii trei fiind Alpha Bank, OTP bank și Garanti Bank.”

tabără

„Weidmann este liderul „vulturilor“ din BCE, **tabăra** celor care fac presiuni contra relaxării politicii monetare.”

„Liberalizarea financiară este o chestiune ce a împărțit economiștii în **tabere**.”

d. Tehnică militară

armament

„BCE nu s-a angajat ieri în manevre noi de amploare, dar a transmis un semnal puternic că își va folosi tot **armamentul** din dotare și va improviza...”

„banca centrală a Ungariei, care dispune de un arsenal limitat de **armament** de politică monetară...”

arsenal

„arată lumii cum se face retragerea **arsenalului** nuclear din politica monetară, ceva de care se teme chiar și banca centrală a SUA.”

„Pentru că se anunță o criză fără precedent, BCE a ieșit la defilare cu un **arsenal** nuclear mai mare ca oricând...”

artilerie

„băncile câștigătoare sunt cele care își pregătesc **artileria** digitală și se adaptează din mers noilor provocări.”

bazooka

„Președintele BCE Mario Draghi și-a pus pentru ultima oară în acțiune **bazooka** cea mare în lupta cu recesiunea: a redus dobânzile la euro și a repornit achizițiile de active.”

bombă

„în unele state se vorbește despre **bomba** cu explozie întârziată a creditelor ipotecare...”

„PSD pare că vrea să pună o **bombă** sub economie...”

rachetă

„OTP Bank România lansează Creditul **Rachetă** pentru IMM...”

glonț

„Banca Națională își păstrează “arme si **gloaște**” pentru a face față oricăror șocuri ce ar putea să producă perturbări în procesul de finanțare...”

„Va mai lupta BCE până la ultimul **glonț** și ultima picăcută de sânge pentru a salva zona euro?”

elicopter

„Un consens care tinde să prevaleze spune că în următoarea criză economică va trebui folosite ca arme de luptă injecțiile permanente și directe de cash, adică să fie

aruncați „bani din elicopter“, după cum sunt cunoscute astfel de operațiuni. Iar băncile centrale nu pot pilota singure în luptă aceste **elicoptere**.”

parașută

„România nu-și permite, nu și-a permis nici în 2008, să deschidă „**parașuta** de aur”, nici să lanseze planuri de salvare costisitoare”

„Ca să stopeze agitația din bănci, asaltate de depunătorii care s-au repezit să-și retragă depozitele, guvernul francez a promis că va deschide „**parașuta** de aur”: va umbla la buget ca să salveze băncile.”

ruletă

„**Ruleta** prețurilor, care a început să se învâртеască la 1 noiembrie 1990, s-a dovedit necruțătoare.”

„BNR, în actuala conjunctură globală, într-o lume dominată de incertitudini și de riscuri, nu și-a permis să joace aurul țării la o **ruletă** periculoasă, și încă pentru venituri infime.”

salvă

„Trump a tras primele **salve** în războiul său de „apărare” a producătorilor locali.

„Rezerva Federală americană se pregătește să tragă **salvă după salvă** de majorări de dobânzi în următoarele luni în războiul cu inflația...”

scut

„Niciun **scut** antiinflație nu poate opri creșterea prețurilor...”

„Polonia a introdus un al doilea **scut** antiinflație...”

5. Concluzii

Pornind de la clasificarea metaforelor făcută de Lakoff și Johnson în lucrarea *Metaphors We Live By*, în lucrarea noastră am ilustrat metafora structurală *sistemul financiar-bancar este un câmp de luptă* cu exemple din corpus. Am identificat, astfel, la nivel lingvistic, elemente structurale din domeniul războiului care se regăsesc și în domeniul financiar-bancar. Se vorbește, printre altele, despre subiecte financiar-bancare în termeni de conflicte de diferite tipuri, de părți implicate, de strategii de luptă și de tehnică militară.

În egală măsură, se observă o relație antagonică, între diferite tabere: între bănci, între bănci și instituțiile statului, între bănci și clienți, între bănci și alte structuri competitive de pe piață, cum sunt fintechurile. De asemenea, la fel ca în orice război, există distrugeri și există un deznodământ, cu învingători și învinși, inclusiv cu victime colaterale, ceea ce implică un angajament emoțional.

De altfel, dincolo de rolul cognitiv al metaforei războiului, și anume acela de a face recurs la cunoștințe împărtășite dintr-un domeniu familiar pentru a explica aspecte mai puțin cunoscute sau mai abstracte dintr-un alt domeniu, există și un rol persuasiv, acela de a declanșa un răspuns emoțional puternic, care să atragă atenția și să justifice luarea de măsuri urgente, așa cum demonstrează și Flusberg, Matloc și Thibodeau³⁴.

Or, în domeniul discutat, cel financiar-bancar, atât instituțiile statului, cât și instituțiile bancare se confruntă cu situații economice și geopolitice delicate sau

³⁴ *Ibidem*, p. 1.

chiar critice, ceea ce le pune în postura de a lua măsuri prompte, urgente, de multe ori puțin populare. În aceste condiții, metafora războiului este utilizată în discursul public pentru a justifica acțiunile întreprinse, dar și pentru a obține complianța oamenilor.

Inventarul exemplelor de limbă care ilustrează utilizarea metaforei războiului în domeniul financiar-bancar este mult mai bogat decât am reușit să demonstrăm în lucrarea de față. Din constrângeri de spațiu, am selectat doar câteva categorii de elemente structurale. În plus, există o întreagă pleiadă de alte metafore conceptuale, care se încadrează în celelalte două categorii identificate de Lakoff și Johnson, respectiv a metaforelor orientaționale și a metaforelor ontologice. Grăitoare sunt și instanțele de limbă care prezintă fenomenul personificării. Pentru acestea, însă, este nevoie de studii suplimentare.

O altă direcție interesantă de studiu ar fi utilizarea metaforelor conceptuale, inclusiv a metaforei războiului, într-o zonă specială a mediului online, și anume pe rețelele de socializare. În contextul efervescențelor politice, economice și sociale recente, am constatat cât de influent este mesajul transmis pe rețelele de socializare în modelarea alegerilor pe care le iau utilizatorii lor. Până atunci, sperăm că, prin lucrarea de față, am contribuit la o mai bună cunoaștere a utilizării metaforei conceptuale a războiului în domeniul financiar-bancar din mediul online.

Bibliografie

- AUGE, Anais, *Ideological and explanatory uses of the COVID-19 as a war metaphor in science*, în *Review of Cognitive Linguistics*, 2022, vol. 20, nr. 2, p. 412-437, DOI: 10.1075/rcl.00117.aug.
- BENZI, Margherita, NOVARESEN, Marco, *Metaphors we Lie by: our 'War' against COVID-19*, în *History and Philosophy of the Life Sciences*, 2022, vol. 44, nr. 2, DOI: 10.1007/s40656-022-00501-2.
- CAI, Dongman, DEIGNAN, Alice, *Metaphors and evaluation in popular economic discourse on trade wars*, în *Current Approaches to to Metaphor Analysis in Discourse*, 2019, vol. 39, p. 57-78, DOI: 10.1515/9783110629460-004.
- CHAPMAN, Connor M., MILLER, DeMond Shondell, *From metaphor to militarized response: the social implications of "we are at war with COVID-19" - crisis, disasters, and pandemics yet to come*, în *International Journal of Sociology and Social Policy*, vol. 40, nr. 9-10, p. 1107-1124, DOI: 10.1108/IJSSP-05-2020-0163.
- CIBULSKIENĖ, Jurga, *The Conflictual Nature of Metaphors in Live Basketball Commentaries: A Corpus Driven Approach*, în *Žmogus ir žodis / Man and the World/ Svetimosios kalbos / Foreign Languages*, 2014, vol. 16, nr. 3, p. 36-40, DOI: <http://dx.doi.org/10.15823/zz.2014.012>.
- CISNEROS-ESTUPINAN, Mireya, MUNOZ-DAGUA, Clarena, *Metaphors of War in Journalistic Media Texts about the Pandemic*, în *Cuadernos de Linguística Hispanica*, 2021, vol. 38, DOI:10.19053/0121053X.n38.2021.13117.
- FLUSBERG, Stephen J., MATLOCK, Teenie, THIBODEAU, Paul H., *War metaphors in public discourse*, în *Metaphor and Symbol*, 2018, vol. 33, nr. 1, 1-18, DOI: 10.1080/10926488.2018.1407992.
- GIBBS, Raymond W., Jr., *Embodiment and Cognitive Science*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005.

- GIBBS, Raymond W., Jr., *The poetics of mind: Figurative thought, language, and understanding*, Cambridge, Cambridge University Press, 1994.
- GRADY, Joseph Edward, *Foundations of Meaning: Primary Metaphors and Primary Scenes*, Berkeley, University of California, 1997.
- GRECO, Sergio, *Metaphorical headlines in business, finance and economic magazines*, în *Linguistica e Filologia*, 2009, vol. 28, p. 193-211, https://doi.org/10.6092/LEF_28_P193.
- HERȚEG, Maria-Crina, *A corpus-based approach to the conceptualisation of the economy in business english press*, în *Journal of Linguistic and Intercultural Education*, 2019, vol. 12, nr. 3, p. 73-97, DOI: 10.29302/jolie.2019.12.3.5.
- JOHNSON, Mark, *The Body in the Mind. The Bodily Basis of Meaning, Imagination, and Reason*, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1987.
- KÖVECSES, Zoltán, *Conceptual metaphor theory. Some criticisms and alterantive proposals*, în *Annual Review of Cognitive Linguistics* 6 (2008), 168–184, DOI: 10.1075/arcl.6.08kov.
- KÖVECSES, Zoltán, *Metaphor and Emotion. Language, Culture, and Body In Human Feeling*, Cambridge, Cambridge University Press, 2004.
- KÖVECSES, Zoltán, *Metaphor in Culture. Universality and Variation*, Cambridge, Cambridge University Press, Cambridge University Press, 2005.
- LAKOFF, George, JOHNSON, Mark, *METAPHORS We Live By*, Chicago, The University of Chicago Press, 1980.
- LAKOFF, George, JOHNSON, Mark, *METAPHORS We Live By*, Chicago, The University of Chicago Press, 2003.
- LAKOFF, George, TURNER, Mark, *More than Cool Reason. A Field Guide to Poetic Metaphor*, Chicago and London, The University of Chicago Press, 1989.
- LAKOFF, George, *Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind*, Chicago and London, The University of Chicado Press, 1987.
- NGUYEN, Thi Bich Hanh, LE VIEN, Lan Huong, PHAM, Hien, *Conceptual metaphor <sc>sport as war</sc> in Vietnamese football news*, în *Cognitive Linguistic Studies*, 2022, vol. 9, nr. 2, p. 266-296, DOI10.1075/cogls.20010.han.
- POPESCU, Teodora, *Metaphorical conceptualisations of ECONOMY in Romanian and British business press*, în *Journal of Linguistic and Intercultural Education – JoLIE*, 2017, vol. 10, nr. 2, p. 93-110, DOI: <https://doi.org/10.29302/jolie.2017.10.2.8>.
- ROSS, Andrew S., RIVERS, Damian J., *"Froome with His SKY Bodyguards, Layers of Armour": The 'Sport is War' Conceptual Metaphor in Grand Tour Cycling Commentary*, în *Communication & Sport*, 2019, vol. 8, nr. 2, p. 176-197, DOI10.1177/2167479517752431.
- SHEHAB, Ekrema, NAZZAL, Rema, *A cognitive analysis of war metaphors in English business texts and their Arabic translations*, în *Asia Pacific Translation and Intercultural Studies*, 2022, vol. 9, nr. 1, p. 73-89, DOI: 10.1080/23306343.2022.2054213.
- TANG, Ping, SUN, Yi, *From a war of defense to conventional wars Military metaphors for COVID-19 containment in Chinese documentaries*, în *Review of Cognitive Linguistics*, 2023, DOI: 10.1075/rcl.00141.
- WANG, Xi, WANG, Zhimin, *Analysis of the Characteristics of Metaphors in News Reviews on the China-US Trade War*, în *Chinese Lexical Semantics*, 2021, vol. 12278, p. 253-267, DOI: 10.1007/978-3-030-81197-6_22.

Corpus

- CURIERUL NAȚIONAL, <https://curierulnational.ro/>.
- PIAȚA FINANCIARĂ, <https://www.piatafinanciara.ro/>.
- ZIARUL FINANCIAR, <https://www.zf.ro/>.